

Kand 15340

VOJENSKÁ AKADEMIE V BRNĚ

Gen v. v. ing. Jaroslav VINKLER

**Strategické rysy vedení ozbrojeného zápasu
na evropském válčišti a jejich vliv na přípravu státu**

KANDIDÁTSKÁ DISERTACNÍ PRÁCE

Praha 1966

Ú v o d

Západní státy se nechtějí smířit s existencí světové socialistické soustavy a otevřeně vyhlašují své plány její likvidace cestou války. To zavazuje být v stálé připravenosti k ozbrojené ochraně vlasti.

Nehledě na stále rostoucí množství států podporujících politiku mírového spoluzití a na mírumilovnou politiku Sovětského svazu a ostatních států socialistického tábora hrozba nové světové války stále trvá. Zdrojem této hrozby jsou agresivní síly západních států, zejména Spojených států amerických snažících se vyřešit své vnitřní rozpory válkou, vojensky likvidovat socialismus a znovu nastolit kapitalismus ve světovém měřítku. Pro řešení těchto úkolů západní státy přistupují ke konkrétním opatřením ve všech oblastech přípravy k válce, hromadí zásoby soudobých prostředků hromadného ničení a vytváří na celém světě agresivní bloky v čele se Spojenými státy. Tyto snahy vedou k možnosti vzniku nové světové, jaderné války, která bude klást ohromné požadavky na ozbrojené síly, ekonomiku i obyvatelstvo států Varšavské smlouvy a bude od nich vyžadovat plného vypětí sil.

Ráz světové jaderné války a její možný průběh v krátkých lhůtách vedou k nutnosti připravovat se k obraně socialistických států v době míru, dlouho před zahájením války. Za těchto podmínek mimořádnou úlohu má přijetí správných a včasných rozhodnutí v oblasti přípravy státu k válce.

Cílem práce je, na základě prozkoumání charakteristických rysů strategické operace na evropském válčišti a možné činnosti nepřítele, zkoumat a ukázat na nejdůležitější požadavky kladené na státy rozkládající se v dotyku s nepřítelem na západoevrop-

ském strategickém směru. Hlavní pozornost bude při tom věnována zkoumání požadavků na přípravu a výstavbu ozbrojených sil a na přípravu ekonomiky a obyvatelstva k soudobé válce.

Hlava I. STRATEGICKÉ RYSY OZBROJENÉHO ZÁPASU NA EVROPSKÉM VÁLČIŠTI

Ze zásad sovětské vojenské strategie plyne, že válka k jejímuž rozpoutání se nepřítel připravuje ve světovém měřítku, bude především válkou raketo-jadernou. Rozhodující úloha bude v ní náležet raketo-jaderným zbraním, které se budou používat nejen na vojenské objekty ale i politická, administrativní a ekonomická centra. V důsledku použití raketo-jaderných zbraní a ostatních prostředků ozbrojeného zápasu bude se válka vyznačovat především rychlým průběhem. Dosažení úspěchu v takové válce bude uskutečňováno spojeným úsilím všech druhů ozbrojených sil států Varšavské smlouvy.

1. Místo a úloha evropského válčiště.

Evropské válčiště, kromě severoamerického a atlantického, bude hlavní arénou střetnutí ve válce poněvadž na něm budou soustředěna hlavní úsilí ozbrojených sil nepřátelských koalic. Zde se nachází největší kapitalistické státy, zde je rozmístěna druhá, z hlediska mohutnosti vojensko-ekonomického potenciálu, základna nepřítelů a jsou zde dislokována silná uskupení pozemních vojsk a taktického letectva, početné námořní síly a jsou zde také budovány válečné základny a skladují se jaderné zbraně. Porážka kapitalistických států zde přivede k rozvrácení světového kapitalistického systému a povede k podstatným změnám ve vojensko-politické situaci na druhých válčištích i všech ostatních

kapitalistických států.

Mezi třemi strategickými směry evropského válčiště hlavní význam má západoevropský směr na kterém je soustředěno hlavní uskupení sil NATO a jsou rozmístěni hlavní členové bloku v Evropě, Západní Německo a Francie a taktéž jsou zde rozmístěny nejmohutnější ekonomické rajony nepřítele - ruhrský, belgický, lucemburský, východní francouzský, pařížský a druhé. Území tohoto směru je nejlépe připraveno s hlediska operačního.

2. Názory a příprava nepřítele k rozpoutání a vedení války na evropském válčišti.

Při zkoumání názorů pravděpodobného nepřítele na způsoby vedení války na evropském válčišti, vidíme, že hodnocení nepřítele co do role a významu západoevropského strategického směru se neliší od našeho. Nepřátelé berou v úvahu význam evropského válčiště a soustřeďují zde velké síly, které se připravují k vedení útočných operací v podmínkách všeobecné raketo-jaderné války. Z celkového počtu sil agresora, bloku NATO, je na válčišti rozmístěno 3,5 mil. lidí t.j. 60 % všech pravidelných sil bloku. Včetně sil frankistického Španělska je možné tyto síly odhadnout na 4 miliony lidí. Celkový počet nosičů jaderných zbraní NATO v zóně Evropy čítá více než 1.600 jednotek (letounů, taktického letectva, řízených střel, odpalovacích zařízení neřízených reaktivních střel i řízených reaktivních střel a atomového dělostřelektva). Kromě toho jsou na evropském válčišti rozmístěny strategické jaderné prostředky Anglie a Spojených států - asi 250 bombardérů strategického letectva, 4 - 5 mateřských letadlových lodí a asi dvě eskadry atomových raketonosných ponorek. Jak ukazují zkušenosti z cvičení bloku NATO, v jaderném útoku na válčišti se budou účastnit i prostředky, dislokované na

americkém kontinentě a v Atlantiku.

Hlavní uskupení těchto sil je vytvářeno s pomocí vojsk Spojených států, Západního Německa, Anglie a Francie i ostatních členů bloku a rozmístěna jsou na západoevropském směru, především na území Západního Německa. Americká a západoněmecká vojska jsou hlavní údernou silou. Nacházejí se v těsném dotyku s ozbrojenými silami Varšavského paktu podél státní hranice NDR a československé republiky.

Současně je budováno válčiště. Hlavní pozornost je zaměřena na výstavbu základen a postavení neřízených a řízených střel a skladů pro uložení raket a jaderných zbraní. Koncem roku 1963 bylo na západoevropském směru 206 letišť, bylo dokončeno budování více než 20 postavení baterií protiletadlových raket a 130 skladů jaderných zbraní a operačně-taktických raket. Z toho 69 skladů bylo postaveno v záp. Německu. O stupni přípravy svědčí také výstavba 5.000 km stálých naftovodů, z přístavů Holandska, Belgie a Francie k vojskům na území záp. Německa s kapacitou 30.000 tun tekutého paliva za den. Tato opatření k vybudování válčiště se zde provádějí s cílem mít k zahájení války rozvinutou a minimálně zranitelnou síť vojenských zařízení ještě v mírové době, která by ozbrojeným silám NATO umožnila překvapivě zahájit válku. Připravující se na rozpoutání všeobecné jaderné války nepřátelé zvláště velký význam přikládají jejímu počátečnímu období, ve kterém se předpokládá použít maximální množství jaderných prostředků. Za hlavní obsah tohoto období, dlouhého podle amerických názorů asi 1/2 měsíce, se považuje nanesení překvapivých hromadných úderů t.j. jaderný útok, který tvoří součást globálního jaderného útoku. Cílem takového útoku bude vybojovat jadernou převahu, zbavit naše síly možnosti provést odvetný jaderný úder, dezorganizovat velení, zmařit mobilizaci a potlačit vůli národů k odporu. Předpokládá se, že jaderný útok bude proveden během 3 - 5 dnů do hloubky asi 1000 km a úder bude veden přede-

vším proti raketovým základnám, skladům jaderných zbraní, místům velení a ekonomickým a politickým centrům. Současně přejdou do útoku na jednotlivých směrech válčiště pozemní vojska.

Z řečeného je možné učinit závěr, že kvantitativní a kvalitativní složení a uskupení jaderných prostředků nepřítele na evropském válčišti umožňuje pravděpodobnému nepříteli zahájit jadernou válku a přistoupit k uskutečnění svých agresivních zámyslů. Zároveň s tím není vyloučena možnost rozpoutání války tím, že bude zpočátku použito činnosti omezeného rozsahu. Avšak při jakékoli variantě rozpoutání války nepřítelem bude v jeho činnosti hlavní použití jaderných zbraní - v prvních minutách války nebo za několik dní po jejím rozpoutání.

3. Hlavní obsah počátečního období války.

V souvislosti s řečeným vzniká otázka správného určení operačně-taktických cílů pro naše ozbrojené síly a jejich všestrannou přípravu k zmaření zámyslu nepřítele pro vedení války vcelku a zejména vedení války na evropském válčišti. Rozhodný ráz ozbrojeného zápasu, vyplývající z politických cílů a obrovsky ničivých možností raketo-jaderných zbraní, vedou k nutnosti pohlízet na počáteční období války jako na rozhodující, hlavní období, obsah kterého bude určen dosažením bližších strategických cílů války ke kterým je možno počítat: zmaření jaderného napadení, maximální oslabení jaderného potenciálu nepřítele, rozvrácení ekonomického potenciálu a dezorganizace systému velení, zničení hlavního uskupení na válčišti, zmaření mobilizace a ovládnutí hlavních území kapitalistických států v Evropě.

S hlediska charakteru ozbrojené činnosti může být obsahem tohoto období nanesení prvního a dalších raketo-jaderných úderů, odražení jaderného napadení nepřítele ve vzdušném a kosmickém

prostoru a rozhodná útočná činnost na válčišti. Hlavním obsahem ozbrojeného boje^{kyde} nanesení, z prvních minut války po nepříteli mocných raketo-jaderných úderů na celou hloubku válčiště, rozhodná činnost pozemních vojsk, úsilovná činnost vojsk proti-vzdušné obrany, dálkového letectva a válečného námořnictva s cílem rozbit námořní letadlové a raketonosné síly nepřítel na oceánských válčištích.

Dosažení bližších strategických cílů se uskuteční v krátké době silami prvního strategického sledu připraveného v mírové době.

4. Strategická útočná operace.

K tomu abychom si ujasnili požadavky kladené na přípravu státu - člena koalice států Varšavské smlouvy v podmínkách západoevropského strategického směru, je nutno prozkoumat podmínky strategické útočné operace. Právě v této formě strategické činnosti nejúplněji a nejjasněji se bude odrážet účast ozbrojených sil daného státu na válce a možnosti takovéto činnosti především budou určovat směr přípravy ozbrojených sil, ekonomiky a obyvatelstva k válce.

Strategická operace na válčišti v počátečním období války představuje v soudobých podmínkách sladěnou bojovou činnost několika druhů ozbrojených sil sjednocenou jednotou strategických cílů, společným zámyslem a jednotným velením a která je prováděna k tomu, aby bylo v krátké době dosaženo strategických cílů počátečního období války na daném válčišti. Bližší cíle strategické operace vyplývají z všeobecných cílů ozbrojeného zápasu. Takovými cíli mohou být: zmaření jaderného napadení nepřítel na válčišti, zmocnění se od samého počátku války strategické iniciativy, rozbití hlavního uskupení ozbrojených sil

nepřítele, ovládnutí hlavního území států NATO v Evropě a dokončení války v krátké době.

Začátkem strategické operace i jejím základem bude první jaderný hromadný úder na válčišti, který je součástí prvního, globálního strategického úderu provedeného podle plánu vrchního velení.

Strategická operace na válčišti se bude skládat z několika období:

1. údobí strategické operace

Její obsahem je nanesení prvního jaderného úderu při současném odrážení nepřítele ze vzduchu. Mezi úkoly prvních jaderných úderů bude zničení prostředků jaderného napadení nepřítele, zničení politických a administrativních center, dezorganizace velení, zničení důležitých uskupení a zmaření mobilizace. Na plnění těchto úkolů v rámci evropského válčiště se budou podílet raketová vojska strategického určení používající raket středního doletu, dálkové letectvo, operačně-taktické prostředky frontu a také část sil a prostředků vojenského námořnictva.

Nanesení prvního jaderného úderu bude provázeno současným odrážením jaderného napadení nepřítele. Jako variantu je možno předpokládat, že vzdušné a kosmické prostředky nepřítele budou působit podle následujícího schématu: zpočátku do zóny protívzdušné obrany státu socialistického tábora proniknou strategické a operačně-taktické rakety, potom taktické letectvo a námořní letectvo a také část strategického letectva z předsumutých základen. Po šesti až osmi hodinách je možno očekávat příchod hlavní masy strategického letectva z amerického kontinentu. Způsob nanesení jaderných úderů může být ovšem i jiný. V současné době na západním strategickém vzdušném směru je možno počítat s 300 až 500 strategickými bombardéry, s asi 1.500 le-

tadly taktického letectva a s nacházejícími se operačně-taktickými a taktickými raketami na válčišti. Odražení prostředků vzdušného napadení může být zahájeno ničením vojsky protivzdušné obrany prostředků nepřítele za letu; v dalším zahájí činnost prostředky proletecké obrany s cílem zničit letectvo a křídlaté rakety. Prostředky vzdušného napadení nepřítele, které proniknou na naše území musí být paralyzovány soustředěným úsilím sil na důležitých směrech; vzdušnému napadení nepřítele je třeba čelit správně organizovanou protivzdušnou obranou schopnou zabezpečit plánovaný průběh počátku a rozvíjení operace.

2. údobí strategické operace

Tím bude vtrhnutí na území nepřítele našimi pozemními uskupeními a ~~a~~ dovršení rozbití sil jeho strategického sledu rozvinutého na válčišti. Přejít do útoku může být zahájen za různých podmínek a různými způsoby. V nejdůležitějších rajonech mohou být shozeny výsadky. Tanky vševojskové armády zahájí rozhodný manévr do hloubky nepřátelského území po jednotlivých směrech, při čemž budou maximálně využity výsledky prvních jaderných úderů. Završení rozbití nepřítele bude probíhat ve složité situaci a v podmínkách rozsáhlých zon radioaktivního zamoření, rajonů úplného zničení a požárů, při čemž útočící vojska pravděpodobně budou mít značné ztráty. Je třeba brát v úvahu, že vtrhnutí může být zahájeno pouze na jednotlivých směrech - zároveň s tím nelze vyloučit variantu, že k útoku dojde až po několika dnech - po snížení úrovně radioaktivního zamoření.

Útok bude rozvíjen po souši i ve vzduchu s tempem 80 - 100 km za den. Nejtypičtější formou vtrhnutí bude vysazení vzdušných výsadků, které budou shazovány do hloubky válčiště s cílem zmoc-

nit se důležitých center, strategických objektů, uzlů, komunikací a dezorganizace systému velení. Rozhodující význam pro rychlé rozbití nepřítele bude mít včasné nanesení jaderných úderů a rozhodný manévr tankových a za nimi i vševojskových armád. Ze současných možností nelze i vyloučit to, že bude nutno obklíčit a ničit nepřítele v jednotlivých ohniscích odporu.

Dálkové letectvo bude po účasti v prvním hromadném jaderném úderu nanášet údery na válčišti a sousedících mořích s cílem zničit prostředky jaderného napadení, strategické zálohy a ničit cíle malých rozměrů v hloubce válčiště. Námořnictvo bude bojovat s údernými svazky námořnictva nepřítele. Působit bude v součinnosti s pozemními vojsky a účastnit se na rozbití uskupení nepřítele na mořském pobřeží, na ovládnutí námořních základen a průlivových zón.

V tomto údobí strategické operace vojska budou pokračovat v provádění skupinových a jednotlivých úderů na cíle na válčišti.

3. údobí strategické operace.

Půjde o rozvinutí útoku do celé operační hloubky válčiště. Cílem tohoto období může být rozbití strategických záloh a ovládnutí veškerého území na válčišti a organizace obrany pobřeží. Protivník se pokusí změnit poměr sil tím, že zasačí strategické zálohy. Bude proto nutné nanést protivníkovi velké ztráty jadernými zbraněmi a zasadit druhé sledy - záložní fronty. V tomto údobí mohou být úkoly strategických raketových vojsk tyto: boj s jadernými prostředky nepřítele - zejména s těmi, které budou působit z druhých válčišť, zničení strategických záloh a objektů na ostrovech. Všemi prostředky ozbrojených sil je nutno zabránit tomu, aby nepřítel vysadil velké vzdušné výsadky a námořní výsadky a přisunul zálohy z druhých kontinentů.

Závěrem k hlavě je třeba dodat, že z uvedených některých rysů ozbrojeného zápasu na evropském válčišti vyplývají důležité závěry pro přípravu státu. Podmínky překvapivého rozpoutání války i jejího vedení v systému koalice, nutnost použití hlavních sil již v počátečním období války a přenesení operací na území nepřítele určují charakter přípravy a výstavby ozbrojených sil a přípravu ekonomiky a obyvatelstva k takové válce.

Hlavním závěrem, který vyplývá z výše uvedených tézí je to, že ozbrojené síly, ekonomika i obyvatelstvo státu musí být připraveny k soudobé válce včas.

Současně s tím je třeba obrátit pozornost na perspektivu dalšího rozvoje a přípravy druhů ozbrojených sil a na jejich úlohu v budoucí válce. Z tohoto hlediska jsou důležitými tyto otázky: bude-li válka koaliční, jak správně usměrnit výstavbu ozbrojených sil s hlediska potřeb koaliční strategie?, bude-li mít válka rychlý průběh, jaké to bude mít výsledky na vytváření záloh?, jaká bude reakce obyvatelstva na hrůzy raketo-jaderné války, jak se toto projeví na činnosti ozbrojených sil a jak je proto nutno připravovat obyvatelstvo?, jak se projeví přednosti socialistického zřízení, automaticky, jak se to často předpokládalo, či jde pouze o teoretickou možnost? Všechny tyto otázky jsou naléhavé a bude jim třeba v průběhu další práce věnovat pozornost. Posouzení některých těchto otázek je předmětem i následujících hlav.

Hlava II. PŘÍPRAVA OZBROJENÝCH SIL A STÁTU K VÁLCE

1. Všeobecný směr a zvláštnosti přípravy ozbrojených sil malého státu nacházejícího se v dotyku s nepřítelem.

Ráz a rozsah přípravy jsou rozhodujícím způsobem ovlivněny

charakterem budoucí války, politiky státu a jeho ekonomickými a vědecko-technickými možnostmi. Projevují se také vlivy geografického rozmístění a rozloha území. Důležitým faktorem je úroveň rozvoje vojenského umění. Východiskem pro posouzení a zkoumání problémů ozbrojených sil malého státu nacházejícího se v přímém dotyku s nepřítelem budou strategické úkoly řešené státy - členy Varšavské smlouvy jako celkem. Jako varianta bude uvažována možnost použití ozbrojených sil ve strategické operaci na evropském válčišti na směru Praha, Nancy, Lyon. Na charakter přípravy ozbrojených sil budou působit:

- rozhodnost vojensko-politických cílů;
- koaliční ráz války;
- ozbrojené působení nejenom na objekty vojenského rázu, ale i na ekonomická a administrativní centra;
- rychlý průběh a velký význam počátečního období války jehož výsledky mohou ovlivnit celkový průběh války a
- nutnost sjednocení úsilí všech druhů ozbrojených sil.

Mimo všeobecných východisek, je nutno brát v úvahu také specifické rysy přípravy ozbrojených sil. Tyto rysy mohou vyplývat:

- z místa a úlohy těchto ozbrojených sil ve strategické operaci na evropském válčišti (při tom brát v úvahu zvláštnosti strategického směru) a
- z charakteru, složení a možnosti využití ozbrojených sil pravděpodobného nepřítele.

Bude vhodné obrátit pozornost na prozkoumání těchto jednotlivých stránek.

Ozbrojené síly nacházející se v přímém dotyku s protivníkem (v dalším "prvosledové státy") jsou součástí ozbrojených sil států Varšavské smlouvy a podřízeny pro případ jejich použití

spojenému velení v soulase s vojensko-politickými dohovory účastnických států. Jejich úkolem (uvažováno jako varianta pro další úvahy) může být: v těsné součinnosti s ozbrojenými silami států Varšavské smlouvy přejít do rozhodného útoku na směru Praha, Norimberk, Nancy a s využitím výsledků úderů prostředků strategického napadení sovětských ozbrojených sil završit rozbití ozbrojených sil nepřítele na území západního Německa a ovládnout průmyslové oblasti Norimberk, Stuttgart, Mnichov. V dalším dokončit rozbití uskupení nepřítele v jiho-východní části Francie a zabránit příchodu strategických záloh nepřítele do centrálních oblastí Francie z jihu.

V daném případě se naše úvahy plně týkají sil vyčleněných do složení prvního strategického sledu a nacházejících se v dotyku s protivníkem na jižním křídle západoevropského strategického směru. Tyto síly vejdou jako první do sražení s připravenými silami nepřítele t.j. silami centrálního uskupení armád. Kromě toho budou v určité situaci plnit úkoly překrytí levého křídla strategického uskupení vojsk koalice od možných úderů vedených z území neutrálních států - Rakouska a v dalším Švýcarska. Celkové složení ozbrojených sil musí proto odpovídat základní variantě jejich možného použití. K tomu je nutno dodat, že, vycházejí z ekonomických možností daného státu, jeho ozbrojené síly nemohou mít k dispozici síly strategického napadení, např. rakety středního doletu a dálkové letectvo a při řešení úkolů musí plně využívat v průběhu celé strategické operace výsledků použití koaličních prostředků strategického napadení. Kromě toho je třeba brát v úvahu i to, že tyto síly nemohou v plném rozsahu plnit všechny úkoly ozbrojeného zápasu a je třeba počítat s tím, že je bude nutno posilovat nebo bude nutno jim měnit odpovídajícím způsobem v průběhu operace úkoly.

Uskupení a operační předurčení nepřítele budou rovněž podstatně ovlivňovat přípravy našich ozbrojených sil. Jako hlavní sílu protivníka na daném směru je třeba vidět především ozbrojené síly západního Německa, které mají k dispozici soudobé prostředky jaderného napadení (celkem 60 nosičů jaderného napadení) a 5 divizí (mimo speciálních útvarů). Na daném směru je třeba také počítat s použitím části sil 7. AS Spojených států a jeho prostředků jaderného napadení (celkem 86 prostředků jaderného napadení) a v dalším s účastí sil francouzské 1. polní armády (dvě až tři divize). Může tedy být na daném směru na území záp. Německa asi deset soudobých divizí nepřítele vyzbrojených prostředky jaderného napadení, asi 100 prostředků jaderného napadení, kterými disponují nacházející se zde sbory a asi 50 prostředků jaderného napadení operačního významu (asi 2 až tři křídla "MACE"). Na směru bude pravděpodobně použito asi 500 až 600 letounů bojového letectva 4. STLV, počítaje v to asi 300 nosičů jaderného napadení. Kromě toho je zde možno počítat i s použitím části sil strategického napadení. Na území záp. Německa je třeba také počítat s použitím silných teritoriálních vojsk, které jsou zde připravovány od roku 1961 a které mají za úkol zajistit svobodu operačního manévru pro bojující armády. V dalším údobí strategické operace budou naše ozbrojené síly ovlivňovány zmobilizovanými silami na území Francie a přísutými strategickými zálohami protivníka.

Některé specifické rysy mající vliv na složení ozbrojených sil vyplývají z geografického rozmístění daného směru. Kapacita směru je následující: šířka v průměru 250 až 300 km, hloubka na území západního Německa 400 km a na území Francie 600 km. Směr zahrnuje tři rajony (území): území ČSSR, jižní část Německé spolkové republiky a východní část Francie. Území ČSSR svým

typickým horským zalesněným charakterem území, široce rozvinutou sítí komunikací a soudobým průmyslem vytváří dobré předpoklady pro rozmístění a materiálně-technické zabezpečení ozbrojených sil. Na rozmístění sil 1. strategického sledu zde budou nepříznivě působit takové vlivy jako jsou řeky tekoucí v poledníkovém směru. Na použití vojsk již od první hodiny války budou mít vliv charakteristické rysy terénu hraničního pásma ve kterém je 19 pohraničních přechodů širokých dva až čtyři km. Z rozmístění a charakteru hraničního pásma vyplývá, že zde nelze počítat s prováděním širokého manévru a s použitím všech druhů vojsk se zahájením války.

Území západního Německa, které je svými geografickými vlastnostmi podobné území československé republiky, odlišuje se velikou koncentrací průmyslu v oblastech Norimberk, Stuttgart a Mnichov. Toto území umožňuje použití všech druhů vojsk a ozbrojených sil. Překážky operačního významu zde představují řeky Regnitz, Neckar a Rýn. Směr je na severu ohraničen řekou Mohan, ztěžující součinnost s pravým susedem a z jihu je rozdělen řekou Dunaj, která rovněž ztěžuje součinnost armád v tomto prostoru. Území Francie, po překonání řeky Rýn a horského hřbetu Vogesy, dává široké možnosti pro zasazení všech druhů ozbrojených sil a zabezpečení jejich těsné součinnosti.

Takové jsou některé rysy geografického rázu, které mohou ovlivnit přípravu ozbrojených sil prvosledového státu. Vycházejí z těchto některých předpokladů bude vhodné prozkoumat otázky týkající se výstavby ozbrojených sil, jejich soustředění a rozvinování, mobilizace a bojové pohotovosti, protivzdušné obrany a přípravy obrany prvosledového státu.

2. Hlavní rysy výstavby a přípravy ozbrojených sil.

Dosažení síla strategické operace je možné pouze za pod-

mínky těsné součinnosti všech druhů ozbrojených sil a současně za využití jaderných úderů prostředky strategického napadení. Výstavbu a přípravu ozbrojených sil prvosledového státu je třeba provádět vzhledem k předpokládané činnosti v rámci strategické operace, orientovat především na výstavbu soudobých pozemních vojsk schopných řešit úkoly v součinnosti s ostatními ozbrojenými silami koalice a vzhledem ke kvantitativním a kvalitativním stránkám budoucího protivníka. To znamená, že je třeba provádět výstavbu pozemních vojsk schopných vést manévrovou činnost v podmínkách oboustranného použití jaderných zbraní. Na zkoumaném směru musí být vojska připravena tak, aby mohla vést bojovou činnost v horském zalesněném terénu, aby mohla ve vysokých tempech překonávat vodní překážky a útočit v podmínkách souvislého zamoření terénu.

Současně s pozemními vojsky je třeba všestranně rozvíjet vojenské vzdušné síly - frontové letectvo. Existence vzdušných sil protivníka, které jsou hlavním prostředkem nanesení jaderných úderů na válčišti, vede k závěru o nutnosti cílevědomě budovat a připravovat vojska PVO, schopná odrazit hromadné údery ze vzduchu - zvláště nízko letící cíle protivníka a v podmínkách horského a hornatého terénu.

Při přípravě státního území v zájmu ozbrojených sil je ovšem třeba brát v úvahu potřeby nejenom druhů vojsk svých ozbrojených sil ale i celé koalice. Zvláště je nutné brát v úvahu potřebu připravit palebná postavení pro raketová vojska středního doletu, přípravu letišť pro dálkové letectvo a také přípravu základen a skladů pro materiálně technické zabezpečení přesunů strategických záloh a vojsk 2. strategického sledu.

3. Soustředění a rozvinování ozbrojených sil

Strategické soustřeďování a rozvinování v soudobých pod-

mínkách zůstává jedním z důležitých prvků přípravy ozbrojených sil rozvinutých ještě v mírové době; zahrnuje takové prvky jako jsou mobilizace a její ochrana, převozy a přesuny, operačně taktické rozvinování, při čemž specifická váha jednotlivých prvků bude u všech stran stejná.

Řešení úkolů soudobé války vyžaduje aby se ozbrojené síly dělily vzhledem k charakteru jejich strategického předurčení a vzhledem k pohotovosti na několik strategických sledů.

První strategický sled je určen k řešení úkolů počátečního období války. Jeho jádrem jsou svazy a svazky druhů ozbrojených sil již v mírové době připravené k okamžité činnosti. Je žádoucí, aby tyto síly nebyly vázány třeba i krátkými lhůtami mobilizační pohotovosti. Důležitou otázkou soustřeďování a rozvinování vojsk prvního strategického sledu je rozmístění vojsk již v mírové době na takové vzdálenosti od hranice, která by dala možnost hlavním silám neprodleně vtrhnout na území nepřítel. To znamená, tyto síly co nejvíce přiblížit ke státní hranici, ale zase ne tak blízko, aby se nacházely v dosahu působení taktických prostředků jaderného napadení. Ke splnění tohoto požadavku v podmínkách československé republiky je nutné organizovat silné předsunuté odřady v blízkosti pohraničních přechodů a tím i dát hlavním silám možnost rychle překonat tuto kritickou čáru.

Proces rozvinování na území prvosledového státu bude, ve srovnání s minulostí, probíhat za silného působení protivníka. To znamená, připravovat se k rozvinování v podmínkách hromadného rozrušení, zamoření a možné dezorganizace týlu. Z toho i vyplývá, že pro prvosledové státy je třeba mít plně připravený první strategický sled nebo přijmout taková opatření operačně-taktického rázu, která by zabezpečila rychlé ovládnutí

pohraničních přechodů a vytvořila příznivé podmínky pro plné zmobilizování svazků prvního sledu. Je třeba tedy mít spolehlivou ochranu státní hranice i dalšího vzdušného prostoru.

Rozvinování ozbrojených sil bude se zahájením mobilizace svázáno s velkým rozsahem převozů, zejména železničních a automobilních. Jestliže hlavním prostředkem převozů strategického významu ve státech Varšavské smlouvy budou železnice, pak v prvosledovém státě budou převozy uskutečňovány převážně na automobilech a železniční doprava bude využita pouze pro přepravu nákladů - hlavně z území Slovenska na západ - ve směru západní státní hranice. Vzhledem k tomu je třeba důležité komunikační uzly jako jsou Přerov, Česká Třebová, Brno, Kolín a Praha zabezpečit silnou ochranou před úderem vzdušného nepřítele.

4. Mobilizace ozbrojených sil.

Mobilizace ozbrojených sil, t.j. jejich přechod na válečný stav, zahrnuje řadu opatření začínaje s uvědomování osob, rozvinování a doplňování vojsk, evakuace z ohrožených prostorů vojenských zásob, překrytí a řízení mobilizace a ost. Za raketo-jaderné války bude mobilizace probíhat ve výjimečně těžkých podmínkách. Údery prostředků hromadného ničení mohou silně dezorganizovat dopravu, přivést ke zničení měst a také ke značným ztrátám obyvatelstva, zejména v rajonech rozmístění strategických sledů.

Co je třeba brát především v úvahu při zkoumání otázek mobilizace na území československé republiky? Půjde zde o mobilizaci vojsk prvního strategického sledu a v první řadě o mobilizaci pozemních vojsk. V souvislosti s tím je třeba vidět rozdíl mezi požadavky na mobilizaci příhraničních svazů a svazků a svazků např. na Slovensku, kde mobilizační lhůty mohou být delší. Ze zvláštností mobilizace v podmínkách raketo-jaderné

války vyplývá nutnost pokud možno co nejvíce zkrátit mobilizační lhůty a mobilizaci decentralizovat. Pouze za těchto podmínek budou svazky sto včas se zmobilizovat a účastnit se v prvních operacích. Zjednodušená mobilizace je však možná pouze v podmínkách teritoriální mobilizace a v československé republice je toto možné organizovat v rámci krajů. Toto dává i možnost využít k provedení mobilizace především automobilní dopravní prostředky a také zabezpečit poměrně plnou autonomii mobilizace. Pokud se týká převozu těžkých nákladů, např. tanků, je nutné aby se tyto nacházely na předsunutých základnách rozmístěných v rajonech/sozvinutí svazků. Přesuny zmobilizovaných svazků musí být uskutečňovány pouze vlastními dopravními prostředky - automobily.

Požadavek ^{už} autonomnosti mobilizace je pro prvosledové státy klíčový. Je třeba uvažovat tak, aby krajské orgány byly, pokud možno posledními orgány uskutečňujícími mobilizační opatření. Úloha centra v tomto případě bude sestávat především z vyhlášení mobilizace, její ochrany v celostátním měřítku a pak v nejnějnější míře z opatření k operativním dispozicím vyvolaným činností nepřítel, potřebou řešit důsledky činnosti nepřítel na celém státním území. Proto tedy by v podmínkách československé republiky hlavním centralizovaným článkem mobilizace svazků měly by být krajské orgány státní správy.

Pokud se týče rozdílů v mobilizaci druhů vojsk, tu pak, nehledě na to, že mobilizace zde bude mít podobný ráz, je třeba vidět rozdíly u takových druhů vojsk jako jsou protivzdušná obrana a letectvo. Je žádoucí, aby tyto druhy ozbrojených sil na území československé republiky nebyly mobilizovány vůbec a udržovaly se na plný stavech již v mírové době. Jejich částečnou mobilizaci uvažovat pouze s hlediska ekonomické nezbytnosti a to pouze u jejich týlových útvarů.

Ničivý ráz války na území prvosledových států vede k závěru o nutnosti vytvořit poměrně značné mobilizační zálohy. Je třeba počítat s vytvořením kontingentů vycvičených záloh, materiálně-technických prostředků a i celých útvarů. Vycházejí z podmínek uvažovaného území je třeba zde plánovat vytvoření záloh tak, aby byly zcela nebo v maximální míře vyloučeny mobilizační převozy. I z tohoto opět vyplývá požadavek plánovat rozmístění a přípravu různých záloh v měřítku krajů - jako hlavních center mobilizace. V československých podmínkách to dále znamená věnovat pozornost zabezpečení mobilizace především v západních krajích, pokud možno na území západně řek Vltava a Lbe.

5. Bojová pohotovost.

Jednou z nejdůležitějších kvalitativních stránek ozbrojených sil je jejich bojová pohotovost t.j. takový stav, který jim umožňuje ihned zahájit a provádět plánovanou činnost. Zvláště velkou pozornost na sebe obrací v systému pohotovosti požadavek "stálé pohotovosti", která zabezpečí zmaření napadení nepřítelem a umožní uchopení strategické iniciativy. V takové pohotovost se nacházejí strategická raketová vojska a část ostatních druhů ozbrojených sil příhraničních okruhů. To znamená, že v takovém stupni pohotovosti musí se prakticky nacházet rozhodující množství ozbrojených sil prvosledových států.

Při zkoumání otázek bojové pohotovosti ozbrojených sil československé republiky musíme vycházet z jejich předurčení k zmaření vzdušného napadení protivníka a k zabezpečení přesunů vojsk k rychlému zmocnění se pohraničních přechodů a proniknutí na území západního Německa s cílem nedat nepříteli možnost organizovaně použít jaderných zbraní taktické úrovně a využít systému zátarasů. Z uvedeného vyplývá, že tyto síly musí být

na plných válečných počtech a vyznačovat se vysokým stupněm bojové pohotovosti a u útvarů musí mít stále bojové úkoly a odpovídající stav techniky. Protivzdušná obrana těchto vojsk musí být sto zmařit napadení nepřítele i při překvapivém napadení. Je třeba dodat, že stálá bojová pohotovost může být udržována za podmínky neselehávajícího spojení a odpovídající organizace průzkumu.

6. Požadavky na organizaci a přípravu protivzdušné obrany státu.

Velké množství raketových a leteckých prostředků nepřítele představuje reálnou hrozbu pro činnost našich ozbrojených sil. Aby bylo dosaženo úspěšného řešení úkolů při odražení silného nepřítele, je třeba mít jednotný systém protivzdušné obrany těchto států - účastníků Varšavské smlouvy. Je jeho povinností, v součinnosti s vojsky protivzdušné obrany pozemních vojsk zabránit proniknutí nepřítele a nedopustit jeho úderů na důležité objekty. Základem jeho činnosti jsou protiletadlová raketová vojska, při čemž významnou úlohu i v budoucnosti bude hrát stíhací letectvo. Rychlý rozvoj raketo-jaderné techniky s velkou ostrovní postavil pro všechny státy Varšavské smlouvy problém protiraketové obrany.

Co je třeba brát v úvahu při posuzování otázek protivzdušné obrany na území československé republiky? Proti objektům na území čsl. republiky budou působit síly nepřítele jak ze západního, tak i z jihozápadního vzdušného směru. Při tom je třeba počítat i se silami pouze přelétavajícími nad teritoriem k plnění úkolů v našem týlu. Velké nebezpečí, vzhledem k horskému zalesněnému terénu představují nízkoletecké cíle. Zkušenosti ukazují, že tyto cíle jsou takřka vždy zjišťovány "pozdě", t. j. v blízkosti nebo již nad státní hranicí. V důsledku toho, že

tento problém nelze řešit pouze vhodným umístěním rádiových vojsk (příhraniční území západního Německa je vyšší), je třeba výstavbu rádiových vojsk orientovat na progresivnější způsoby použití techniky (např. využitím létajících rádiových hlásek s pomocí vrtulníků) a tím dát silám protivzdušné obrany státu možnost včas se připravit ke zmaření napadení nepřítele. Taktika nepřítele spočívá na uvažovaném směru - podle zkušeností ze cvičení - ve vytváření "mezer", a to úderem po protiletadlových raketových vojskách. Z toho vyplývá závěr, že je třeba úsilovně pokračovat ve výstavbě stíhacího letectva.

Rozmístění nepřítele v blízkosti státní hranice československé republiky (hlavní uzly jeho letišť jsou v průměru 100 km vzdáleny - např. norimberský) a příletovým časem asi 5 - 6 minut, vede k nutnosti aby síly protivzdušné obrany státu byly neustále v povýšené bojové pohotovosti. Zvláštní stránkou přípravy sil protivzdušné obrany státu na daném teritoriu je nutnost plnit své úkoly i za podmínek rozsáhlého radioaktivního zamoření území. Vzhledem k tomu, že západní vzdušný směr nepřítele prochází současně nad územím NDR a ČSSR, je třeba zabezpečit co nejtěsnější součinnost a manévr silami stíhacího letectva a protiletadlových raketových vojsk. Charakteristickým rysem bojové činnosti vojsk protivzdušné obrany budou potíže při plnění úkolů ochrany vojsk frontu, zejména se zahájením operací, což vyplývá z toho, že na daném směru je málo letišť pro přeskupování stíhacího letectva vojsk protivzdušné obrany.

Z uvedeného vyplývá, že na území prvosledových států je třeba při přípravě sil PVOS brát v úvahu výše posuzované zvláštnosti a udržovat vojska protivzdušné obrany státu na vysokém

stupni bojové pohotovosti, široce využívat soudobé i perspektivní technické prostředky, zejména pro boj s nízkou letícími cíli.

7. Příprava území státu v zájmu ozbrojených sil.

K tomu aby bylo možno vytvořit podmínky pro použití všech druhů ozbrojených sil je třeba připravit území státu v rozsahu závislejícím na způsobech vedení války a politických, ekonomických a geografických podmínkách. Dnes je třeba připravovat celé území jako válčiště. V soudobém chápání do přípravy válčiště - území státu - zahrnujeme komplex opatření obsahujících výstavbu postavení pro raketová vojska, vojska protivzdušné obrany, letiště, velitelská stanoviště a sítě spojení, vybudování komunikací a opravárenské základny a nahromadění zásob při čemž u posledních dvou je problematika spojena těsně již s otázkami přípravy ekonomiky.

Co se jeví jako typické při zkoumání těchto otázek při přípravě území československé republiky? Charakteristické zde bude:

- existence poměrně "úzkého" území vedoucího k nutnosti připravovat jej na celou hloubku státu;

- velká hustota obyvatelstva, jejímž důsledkem je potřeba velmi seriózně brát v úvahu potřeby civilní obrany a přípravy území,

- nutnost vytvořit základny nejenom pro první ale i pro další strategické sledy (zálohy).

Při přípravě státního území je třeba brát v úvahu nepříznivý vliv vodních překážek, zabezpečit nosnost mostů, včasnou přípravu přepravních konstrukcí a výstavbu překládacích rajonů. Toto se týká především vodních toků Vltavy a Labe. Možnost zničení přehrad (Vltavská kaskáda) vytvoří reálné nebezpečí zatopení komunikačních uzlů a je třeba brát v úvahu nutnost

jejich včasného vypuštění. Avšak vypuštění vod nelze uskutečnit bez větších ztrát dříve než v časovém rozmezí do 20 dnů a je třeba proto toto opatření považovat za prvořadé jako jedno z prvních již v období zvýšeného nebezpečí.

Speciální otázkou přípravy je příprava přístupových komunikací a směrů ke státním přechodům a zároveň příprava na nich záatarasů různých typů.

Na využití komunikací budou mít vliv devastace a pásma radioaktivního zamoření a to vede k nutnosti dobře promyslet systém obchodů na komunikacích - železničních i silničních. Na daném území rozvinutá síť dává možnost najít uspokojivé řešení.

Důležitou otázkou přípravy území československé republiky pro potřeby ozbrojených sil je nutnost zhuštění komunikací v západní části teritoria a zejména její přizpůsobení pro převozy těžkých nákladů, techniky a raket. Velkou brzdou zde představují četné mimoúrovňové křižovatky a nízké mosty. Nedostatkem je i to, že není dostatek cest ve směru k pravému sousedu - k zabezpečení manévru vojsk.

Speciální otázka představuje letištní zabezpečení pro dálkové letectvo, při čemž je třeba brát v úvahu, že některá vhodná letiště jsou vázána na velká města (Praha, Bratislava).

A tak tedy koaliční ráz soudobé války při vedení strategické operace spojeneckými ozbrojenými silami vedou k nutnosti brát při přípravě území v úvahu zájmy ozbrojených sil celé koalice.

Některé další otázky přípravy území pro spojenecké potřeby (zásoby, opravárenské základny) budou brány v úvahu v hlavě "Příprava ekonomiky".

V závěru hlavy je třeba zdůraznit, že strategické úkoly stojící před ozbrojenými silami prvosledového státu na evropském válčišti jsou mnohostranné a složité. Struktura a příprava

ozbrojených sil musí odpovídat těm složitým úkolům, které tyto budou v průběhu strategické operace řešit.

Konkrétní otázky výstavby a přípravy státu v zájmu ozbrojených sil je třeba řešit vzhledem ke všeobecným úkolům koalice při čemž rozsah přípravy bude záviset od možností ekonomiky. Přípravu a výstavbu je třeba důsledně podřizovat požadavkům strategického a operačního rázu, při čemž je třeba brát v úvahu jak obecné rysy tak i zvláštnosti bojové činnosti na daném směru.

Zvláštnosti přípravy ozbrojených sil prvosledového státu vyplývají především z toho, že jejich ozbrojené síly jsou pouze prvním strategickým sledem a nacházejí se v přímém dotyku se silným nepřítelem. To znamená, že zvláště velký význam při jejich přípravě je třeba klást na otázky bojové pohotovosti, plných stavů vojsk protivzdušné obrany státu i na druhé důležité otázky plné bojové pohotovosti ozbrojených sil.

III. PŘÍPRAVA EKONOMIKY

1. Vzájemná závislost a předpoklady

Myšlenka teoretiků války o tom, že k válce je třeba se připravovat dlouho a se vší vážností, začínaje ekonomickým růstem státu, vyjadřuje hloubku vzájemné závislosti strategie a ekonomiky, která v průběhu času neztratila na svém významu. Vzájemná závislost je vyjádřena především plnou závislostí strategických názorů na ekonomických podmínkách a úrovni rozvoje výrobních sil. Plán použití ozbrojených sil plně závisí od možnosti nahromadit pro ně potřebné materiální a technické prostředky.

Novým jevem ve vzájemné závislosti strategie a ekonomiky v soudobých podmínkách je to, že nové strategické prostředky

vedení války mohou zničit nebo podstatně dezorganizovat ekonomiku. Je třeba předpokládat, že raketové jaderné údery nanesené v prvních hodinách války či prvních dnech povedou k obrovskému zničení výrobních sil. To povede k řadě následků a staví do popředí nutnost včas připravit ekonomiku - ještě před zahájením činnosti ozbrojených sil v operaci.

Přejděme k prozkoumání a ukázání hlavních požadavků a problémů ekonomického zabezpečení válka v podmínkách československého státu. Co je charakteristické pro ekonomiku československé republiky a co bude ovlivňovat způsoby ekonomické přípravy státu k válce?

Československá republika patří k ekonomicky rozvinutým státům a má dobré předpoklady pro ekonomické zabezpečení své účasti ve strategické operaci. Vyrábí asi 2 % světové průmyslové produkce, třebaže jeho obyvatelstvo představuje méně než 0,5 % obyvatel světa.

Jak již bylo naznačeno při zkoumání otázek ekonomického zabezpečení války je třeba v současných podmínkách brát v úvahu nový jev t.j. významné ozbrojené působení na ekonomiku nepřitelem. Toto působení je možné si představit pouze částečně, je však jeho představa nutná, již i pro to, abychom mohli stanovit slabá místa ekonomiky s hlediska potřeb ozbrojených sil.

Je třeba vycházet z také již řečeného, že nepřítel v průběhu jaderného napadení bude sledovat cíl zničit vojenské objekty, politická, administrativní a ekonomická centra, komunikační uzly a zabránit příchodu sil druhých operačních a strategických sledů. Je možné předpokládat^{a/} nanesení asi 5 až 10 jaderných úderů megatonové ráže na hlavní politická a ekonomická centra (Praha, Ostrava, Brno, Plzeň) a na letiště strategického letectva, b/ nanesení jaderných úderů střední ráže silami 4. STLV v roz-

sahu 80 až 100 jaderných úderů (25 - 50 % úderů pozemních) počítaje v to 20 až 30 úderů na teritoriální objekty a 60-70 na vojenské cíle, c/ nanesení 40 - 50 jaderných úderů k vytvoření bariér radioaktivního zamoření k tomu aby bylo zabráněno příchodu záloh na čarách Ústí, Praha, Jihlava a Kladsko, Olomouc, Gottwaldov. Výsledkem vytvoření takových bariér radioaktivního zamoření může být 60.000 km² zamořeného prostoru v západní části republiky, z toho 50.000 km² zóna mírného zamoření (bez ztrát obyvatelstva) a zbytek zóna silného a nebezpečného zamoření (10 až 50 % ztráty). Až tak celkovým výsledkem takového jaderného útoku proti objektům na území československé republiky může být:

- zničení hlavních politických a administrativních center;
- podstatné snížení výrobních možností, zvláště v metalurgickém průmyslu a strojírenství a
- značné ztráty na obyvatelstvu, v závislosti na stupni překvapení 1 až 2 miliony lidí t.j. 10 až 15 % obyvatelstva.

Z řečeného vyplývá závěr, že k tomu, aby byla maximálně snížena efektivnost úderů nepřítele, je třeba přistoupit k opatřením nejenom po linii ozbrojených sil ale přijmout celostátní všeobecná opatření k ochraně obyvatelstva a ekonomiky.

2. Problémy průmyslu při ekonomické přípravě.

Průmysl je hlavním odvětvím ekonomiky ovlivňujícím přípravu ozbrojených sil a státu k válce. Vedoucím odvětvím průmyslu československé republiky je strojírenství, jehož podíl na veškerém průmyslu státu dosahuje 32 %.

Černá metalurgie a metalurgie barevných kovů rovněž zaujímá význačné místo, avšak neuspokojuje zcela potřeby národního hospodářství v řadě důležitých výrobků, zejména při výrobě kvalitních ocelí. Výrazným rysem ekonomiky státu je její vysoká

koncentrace (v 371 podnicích, z toho v 50 s více než s 500 lidmi), zejména v těžkém průmyslu (Ostrava, Kladno, východní Slovensko). Strojírenství je rozmístěno na celém území, nové však především na východě státu. Charakteristickým je i rozmístění vysoce specializovaného průmyslu ve zranitelných centrech (Praha, Plzeň). Zde jsou rozmístěny průmyslové podniky s "monopolním" postavením při výrobě složitých agregátů a černé metalurgie. Příkladem může být Kladno s hlediska výroby speciálních ocelí.

Rozvojem průmyslu československé republiky je sledováno vyplnění historického úkolu likvidace zaostalosti Slovenska a z druhé strany i dosažení menší zranitelnosti průmyslu pro případ války (dosah hlavních sil 4. STLV je dočáry Ostrava - Bratislava). Současně s tím takové rozmístění průmyslu vede ke snížení možnosti potenciální vytvářet opravárenskou základnu pro první strategický sled. Pro přechod průmyslu na válečný stav a pro neselhávající zásobování ozbrojených sil značný význam má unifikace civilní a vojenské techniky, sblížení konstrukcí a standartizace spotřebních předmětů pro ozbrojené síly. Vysoký stupeň vybavenosti vojsk technikou podtrhává nutnost vytvoření dobré a poměrně nezranitelné opravárenské základny k technickému zabezpečení prvního i dalších strategických sledů. Na splnění těchto úkolů v podmínkách československé republiky budou mít vliv některé výše uvedené charakteristické rysy československého průmyslu.

V současných podmínkách je již mnoho uděláno a ve značné míře je dosaženo unifikace bojové techniky socialistických států. Např. v československé republice se využívá sovětská sovětská tanková technika a československá technika se používá v ostatních socialistických státech (transportéry "SKOT" a

a "TOPAS"). Unifikována je i výroba munice pro některé systémy a i druhá technika. Unifikace má značné materiální přednosti: snižuje výdaje na konstrukci a výrobu, ulehčuje řešení otázek zásobování, zejména při změně podřízenosti svazků atd. I v budoucnosti je třeba dále v tomto směru pracovat avšak zároveň s tím brát v úvahu, že řešení těchto problémů je někdy složité. Tak např. vlastní náklady přechodu státních norem československého radiotechnického průmyslu na sovětské státní normy by dosáhly 5 miliard Kčs, což představuje pro československou republiku úkol neúnosný.

Otázka vytvoření opravárenské základny v československé republice je zejména aktuální ve spojení s nutností materiálně-technického zabezpečení jak prvního tak i části sil druhého strategického sledu. Rozsah strojírenství a zejména to, že jsou k dispozici vysoce kvalifikované kádry dává možnost tento úkol splnit. Nedostatkem je tendence rozmisťovat nové strojírenství na východ státu. Ukazuje se, že je nutno vytvořit opravárenskou základnu pro potřeby druhého strategického sledu a to v rajonech mezi pravděpodobnými bariérami radioaktivního zamoření a vycházejí při tom z kalkulace, že bude třeba zabezpečit opravu 1/10 techniky přesunovaných vojsk - jedné až dvou armád - přes území československé republiky.

Je možné učinit závěr, že složení průmyslu československé republiky s hlediska potřeb ozbrojených sil je vcelku uspokojivé. Hlavní úsilí je třeba zaměřit:

- na zabezpečení opravárenské základny;
- na nahromadění výrobních kapacit s hlediska možných ztrát ve válce;
- na rozvíjení průmyslu s hlediska zájmu ozbrojených sil;
- na vytvoření dostatečných zásob surovin na zabezpečení převodu průmyslu na válečný stav.

3. Doprava v systému ekonomické přípravy.

Příprava k válce vyžaduje organizovat činnost všech druhů dopravy. V počátečním období války bude doprava zabezpečovat mobilizaci, soustředění a rozvinování ozbrojených sil, v průběhu války dodávat všechno potřebné pro frontu a zároveň zabezpečovat uvnitř státu spojení mezi různými odvětvími národního hospodářství. O významu jednotlivých druhů dopravy pro zásobování soudobých ozbrojených sil dává názorný přehled např. rozdělení dopravních prostředků pro dopravu nákladů pro vojska na hlavním směru. Zde procentuální podíl na dopravě nákladů tvoří: na železniční dopravu 43 %, automobilní 15 %, námořní a říční 31 %, na naftová potrubí 5 %, na vzdušnou přepravu rovněž 5 %. Na zkoumané části válčiště bude nepřítel v průběhu jaderného útoku řešit řadu úkolů ke snížení efektivity naší dopravy, zejména k tomu aby zadržel přísun záloh.

Československá republika disponuje hustou sítí železničních drah zabezpečujících 91 % dopravy nákladů státu. Jejich celková délka je 13.147 km a hustota 10,3 km na 100 km² (páté místo v Evropě). Hlavní magistrály mají strategický význam pro spojení s SSSR (dvojkolejný směr Čierna, Púchov, Kolín, Ústí). Vcelku se československé dráhy charakterizují vysokou hustotou stanic a dobře řešeným systémem objížděk některých úzkých míst (Praha, Kralupy) avšak i zároveň malým množstvím spojovacích směrů a množstvím zranitelných tunelů ve východní části. Nejzranitelnější místa jsou např. železniční uzel Přerov a dosud s hlediska možnosti objíždění neřešený uzel Česká Třebová. Vycházeje z potřeb strategické operace, zejména převozu nákladů druhého sledu je třeba v dalším plánovat výstavbu nových drah magistrálního charakteru z východu na západ.

Celková délka silničních tahů státního významu na území

republiky je 72.800 km. Hustota sítě silničních tahů dává možnost širokého manévru na celém státním území. Nedostatkem sítě je její zakřivenost u nejdůležitějších tahů, které je nutno vyrovnat, zejména na západě. Pro zabezpečení přesunu raketových útvarů je systém objížděk řešen.

V souvislosti s řečeným je možné udělat závěr, že s výjimkou úkolů spojených s odstraňováním některých nedostatků doprava československé republiky může zabezpečit přesun velkých záloh, vycházejí z toho, že k dispozici jsou 1 - 2 základní železniční magistrály, 2 - 3 základní silniční tahy ve všeobecném směru Ostrava, Praha, Plzeň.

4. Nutnost vytváření zásob.

V soudobé válce se spotřebovává ohromné množství zbraní, bojové techniky a různých materiálních prostředků. Tak např. k zabezpečení frontové operace bude třeba 500 - 600 tisíc tun materiálních prostředků a pro strategickou operaci asi 4 - 5 mil. tun. Při tom se projevují tendence neustálého zvyšování těchto objemů.

Surovinová základna československé republiky je ve skutečnosti neuspokojivá (málo nafty a železné rudy - v roce 1962 se vytěžilo 1.400 tisíc tun a dovezeno bylo 8.319 tun). Uspokojivější je energetická bilance. Nejdůležitější místo mezi energetickými zdroji zaujímá uhlí na jehož podíl připadá 94,2 % všech zdrojů (hlavní pánve se nacházejí v rajonech měst Ostrava a Most). Je třeba si zde všimnout, že podíl vodní elektrické energie v energetické bilanci představuje pouhá 2 %, z čehož je jasné, že vypuštění vod z přehrad v období zvýšeného napětí nemůže podstatně ovlivnit energetickou bilanci státu.

Z uvedeného vyplývá, že je třeba se plně orientovat na

dovoz surovin ze socialistických států (např. nafty z SSSR) a odstranit některé závislosti československé ekonomiky na západních státech (pokud mají vojenský význam). Vycházejí z ekonomických možností státu pro vedení války, již v mírové době nahromadit státní, strategické a mobilizační zásoby. Zejména vliv raketo-jaderných zbraní se zde projevuje a vede k nutnosti zvyšování záloh a k jejich rozmisťování mimo objekty možného napadení. Při rozmisťování a tvorbě zásob je třeba dodržet následující:

- zásoby pro ozbrojené síly československé republiky rozmisťovat v západní části republiky a tím se vyhnout nutnosti jejich převážení při zahájení války;
- zásoby pro druhé sledy rozmisťovat mimo dosah operačně-taktických raket;
- zásoby pro ozbrojené síly vytvořit na jeden měsíc (250-300 tisíc tun);
- vytvořit zásoby k obnovení života státu (doprava, spojení, energetika, léky);
- vytvořit zásoby železné rudy a nafty k přechodu průmyslu na válečný stav (orientačně v rozsahu roční potřeby).

5. Ochrana ekonomiky

Otázka ochrany výrobních sil v souvislosti s existencí jaderných zbraní stojí zvláště ostře. Problém je třeba řešit pomocí protivzdušné obrany a rozptýlení a dublování průmyslu. Rozptýlení a dublování je třeba provádět tak, aby vyřazení jednoho závodu nezastavilo celou výrobu. S hlediska ekonomiky každého státu je možné otázku rozptýlení průmyslu uvažovat pouze u nově zřizovaných podniků. Je důležité je rozmisťovat tak, aby byly zabezpečeny již vytvořeným systémem protivzdušné

a protiraketové obrany. Vycházejí z toho, že i spolehlivá soudobá protivzdušná obrana nemůže v každém jednotlivém případě zabránit nanesení úderů na průmyslové objekty, je nutné plánovat a přijmout opatření k likvidaci následků úderů a k obnově výroby. Z tohoto hlediska velký význam mají požární útvary, evaluace směn nezúčastněných ve výrobě, maskování a opatření k vytváření zásob vody, surovin, potravin, energie a mechanizačních prostředků k odklizení závalů. Potíž při řešení těchto otázek v daných podmínkách československé republiky je v tom, že v důsledku historického rozvoje průmyslu byla značná část průmyslu již vybudována, ještě před údobím možné všeobecné raketo-jaderné války.

Co je charakteristické dnes s hlediska úvah o zranitelnosti ekonomiky československé republiky a jak řešit způsoby její ochrany? Bylo již uvedeno, že se vyznačuje velkou koncentrací těžkého průmyslu. Toto je problém řešitelný pouze spolehlivou ochranou průmyslu protivzdušnou obranou v rajonech jejího dnešního rozmístění. V dalším je možné nepřipustit výstavbu nových podniků ve velkých městech, zejména tehdy, jestliže nemají nic společného se životem města. Tento požadavek je již zabezpečován při výstavbě hlavního města Prahy, kde v budoucnosti nemá počet obyvatel překročit jeden milion. Požadavek rozptýlení nového průmyslu je v československé republice dodržován a je možno konstatovat, že asi 30 % průmyslu je rozmístěno v souladu s požadavky jaderné války.

Teoretický požadavek dublování průmyslu není v důsledku omezených ekonomických možností československého státu uskutečňován. Zdá se, že s hlediska možností malých států, je třeba hledat řešení pouze v rámci celého socialistického tábora.

Ochrana energetických uzlů není zvláštní problém. Hlavní

energetické zdroje, např. hnědé uhlí v sokolovské a mostecké pánvi jsou rozptýleny a jsou proto jen málo zranitelné.

Z uvedeného vyplývá, že otázky ochrany výrobních sil v československé republice je možné řešit:

- rozptylováním nové výstavby a
- zesilováním protivzdušné obrany tam kde požadavek rozptylování výrobních sil nelze splnit.

Závěr k otázkám ekonomiky.

Raketo-jaderné zbraně vyvolávají v život nové zákonitosti, např. nutnost včas provést ekonomickou přípravu počátečního období války. Tyto zákonitosti se plně vztahují na československou republiku, která je státem s poměrně příznivými podmínkami pro ekonomické zabezpečení potřeb války, o čemž svědčí např. složení průmyslu. Nepříznivým činitelem je nedostatek surovin a mimořádné nebezpečí zničení průmyslových objektů nepřitelem. Republika se do značné míry účastní na vojenské produkci pro potřeby celé koalice a má možnosti k vytvoření opravárenské základny pro koaliční síly.

Prozkoumání jednotlivých otázek dává možnost učinit následující závěr:

- zvláštní pozornost věnovat otázkám ochrany výrobních sil (ekonomických objektů),
- hromadit a spolehlivě chránit zásoby pro své i koaliční síly,
- při rozmisťování strojírenských kapacit brát v úvahu nutnost vytvoření opravárenské základny pro potřeby ozbrojených sil,
- vytvořit spolehlivou surovinovou základnu pro potřebu průmyslu ve válečné době.

Hlava IV. PŘÍPRAVA OBYVATELSTVA A CIVILNÍ OBRANA

1. Vliv soudobé jaderné války na obyvatelstvo.

Otázky vlivu nových podmínek vedení války na obyvatelstvo vyvolávají stále větší zájem. Z výše uvedených způsobů vedení strategické operace je vidět, že obyvatelstvo se v jaderné válce setká s hromadnými devastacemi, velkými lidskými ztrátami a zejména se zákeřně působícím radioaktivním zamořením, při čemž nebezpečí ohrozí nejenom frontu ale i zápolí a ztráty ponese každý. K tomu aby bylo možné snížit záporné působení války, je třeba obyvatelstvo připravovat s hlediska politického, ideologického a organizačního.

V podmínkách československé republiky bude vedle prostředků strategického napadení na nejdůležitější objekty použito i ve velké míře operačně-taktických prostředků. V tom je i jedna z důležitých zvláštností prvosledového státu. Při tom je třeba uvažovat i velkou hustotu obyvatelstva (121 lidí na 1 km²) za současného rozvinování vojsk prvního sledu, což při hromadných úderech a slabé přípravě může vést k velkým ztrátám a dezorganizaci týlu - panice. Charakteristickým problémem s hlediska úvahy o možných vlivech raketa-jaderných zbraní na daném území je vytvoření nepřítelů rajonů a čar radioaktivního zamoření, což může značně ovlivňovat chování i ztráty obyvatelstva. Je třeba tedy při úvaze o působení jaderných zbraní brát v úvahu, že

- je možno očekávat asi 25 - 50 úderů jadernými zbraněmi velké ráže na administrativní, politická a ekonomická centra,

- takové množství úderů při současném vytváření nepřítelů radiokativních barier fakticky povede k radioaktivnímu zamoření hlavních oblastí republiky,

- v průběhu evakuačních opatření v daných podmínkách dojde k dalším ztrátám,

- v důsledku uvedeného je možné na území československé republiky očekávat ztráty asi 1 až 2 milionů lidí, z toho 50 % nenávratných a 50 % zdravotnických.

2. Politická a ideologická práce.

Cílem politické přípravy je vytvoření takových politických vztahů ve státě, které mohou napomoci upevnění morálního ducha obyvatelstva. Prakticky to znamená upevňovat nezlomné přesvědčení o správnosti našich cílů a vychovávat obyvatelstvo k nenávisti k nepříteli. Zvláštní místo zde bude zaujímat propaganda jednoty socialistického tábora a víra v sílu sovětských strategických zbraní. Soudobá válka je projevem nejenom politické zralosti, ale i morální pevnosti člověka. V těsném spojení s politickou přípravou je i ideologická příprava. Jejím cílem je výchova v člověku takových občanských ctností a vlastností jako jsou statečnost, sebeobětování a ukázněnost a pocit odpovědnosti za vlast. Výchova takových vlastností zabezpečí poměrně rychlou likvidaci záporných stránek raketo-jaderných důsledků války, napomůže úspěšnému boji proti panice a zabezpečí nutné podmínky pro vyplnění úkolů ozbrojených sil.

Pro dosažení cílů politické a ideologické přípravy má obyvatelstvo československé republiky dobré předpoklady. Jím napomáhá především správná vnitřní politika KSČ. Tato politika vedla k vyřešení základních vnitřních problémů, t. j. k odstranění vykořisťovatelského systému, k řešení národnostní otázky a k zvyšování životní úrovně. V zahraniční politice přivedla tato politika k důsledné orientaci na Sovětský svaz a druhé socialistické státy v důsledku čehož bylo poprvé

v historii dosaženo takové zahraničně politické stabilnosti státu. Nohledě na veškeré úsilí některých kruhů západních států, snahu všemožně snížit vedoucí úlohu KSČ a narušit jednotu našich národností a spojenecké svazky s SSSR, přivedla politika KSČ k takovým úspěchům, které vytváří všrchny předpoklady pro úspěšné řešení otázek vznikajících v souvislosti s vlivy raketo-jaderné války. Tyto úspěchy se zároveň i jeví zárukou úspěšného řešení složitých organizačních otázek přípravy obyvatelstva k válce.

V zájmu dalšího zvyšování morálně-politického potenciálu českého a slovenského národa je nutné pokračovat v politice upevňování spojeneckých vztahů se státy socialistického tábora a s SSSR.

3. Civilní obrana.

S objevením se raketo-jaderných zbraní a v závislosti na změně strategických cílů na válčišti se zásadním způsobem změnila úloha a význam civilní obrany. Objevila se civilní obrana jako nový druh strategického zabezpečení životaschopnosti státu. Do okruhu jejích úkolů spadá ochrana obyvatelstva od zbraní hromadného ničení a poskytování pomoci postiženým a obnovení zničeného národního hospodářství, na což je poukázáno v hlavě III.

Hlavním úkolem je ochrana obyvatelstva zahrnující řadu opatření k nimž patří především evakuační opatření, výstavba ochranných zařízení, výroba individuálních prostředků ochrany, vytvoření systému uvědomování, rozptýlení obyvatelstva a opatření k maskování. Je třeba zdůraznit, že na rozdíl od minulosti civilní obrana musí být ve stavu okamžité pohotovosti. To předpokládá již v mírové době dlouhý proces výcviku a

výchovy obyvatelstva a osob začleněných do útvarů civilní obrany.

K některým nejdůležitějším opatřením.

Jedním z hlavních způsobů ochrany obyvatelstva je jeho evakuace. Na rozdíl od minulosti a vycházejí z možnosti překvapivého nanesení úderů nepřítelem je třeba ji provádět v krátkých lhůtách a na odpovídající vzdálenosti. To znamená, že vzniká požadavek na provedení evakuace v průběhu několika hodin a do vzdálenosti asi 100 km od velkých měst a to při současném zabezpečení práce závodů. Problém evakuace je nutno řešit v městech zvláštní kategorizace (Praha, Ostrava, Plzeň, Bratislava) a i v ostatních důležitých městech jako např. Přerov, Česká Třebová, Kolín atd, ze kterých je nutno evakuovat takřka všechno obyvatelstvo. S částečnou evakuací je třeba počítat ve městech s menším politickým a ekonomickým významem. Týká se to především dětí, starých lidí a speciálních útvarů.

Evakuace na území československé republiky má některé specifické podmínky. Především zde jde o malé území, které nedovoluje provedení "klasické" evakuace do zápolí státu - v daném případě mimo dosah hlavní masy nosičů raketo-jaderných zbraní. Vycházejí z hustoty obyvatelstva nelze počítat s provedením evakuace velkých měst na potřebnou vzdálenost 100 - 150 km poněvadž v těchto vzdálenostech jsou další objekty jadeného napadení. Avšak ve srovnání, např. s podmínkami v SSSR, hustota osad v československé republice zabezpečuje dobré podmínky evakuace obyvatelstva z měst a nejnutnější podmínky pro poměrně normální život.

Evakuační úkoly v československé republice jsou mimořádně velké a je nutno počítat s nutností přemístit asi 1/6 až 1/4 obyvatelstva. Problém evakuace v podmínkách dané hustoty obyvatelstva vede k účelnosti prozkoumat např. podmínky evakuace

ve středočeském kraji, který má plochu 11.301 km², 1501 osad a hustotu obyvatelstva 112 lidí na 1 km² (mimo Prahy). Pouze Praha (bez toho, aniž by bylo vzato v úvahu nejbližší okolí - také hustě zabydlené) potřebuje evakuovat asi 800.000 lidí, což vede k dvojnásobnému zvětšení hustoty obyvatelstva středočeského kraje, který má zároveň význam s hlediska rozmístění vojsk prvního strategického sledu. Taková evakuace bude trvat několik desítek hodin při plném využití všech dopravních prostředků (nelze zde však počítat s dopravními prostředky potřebnými pro provedení mobilizace ozbrojených sil). Je třeba dodat, že tyto úvahy jsou reálné při nanesení úderů ráže do jedné megatuny. Použití jaderných zbraní o ráži několika megatun či několika desítek megatun podstatně sníží efekt evakuace a je možné uvažovat ztráty větší než polovina evakuovaných.

V souvislosti s uvedeným je třeba zdůraznit, že evakuace velkých měst je úkol dlouhodobý a její předběžná organizace vyžaduje:

- důkladnou přípravu štábů a útvarů civilní obrany,
- seznámení všeho obyvatelstva s jeho úkoly při provádění evakuace,
- dobré materiální zabezpečení, začínaje s dopravními prostředky a výstavbou úkrytů proti radioaktivnímu zamoření ve vesnicích - pro vlastní a pro evakuované městské obyvatelstvo.

Velký význam pro plánovité provedení evakuace má správný odhad nebezpečí napadení a včasné zahájení evakuace.

Složitost soudobé přípravy civilní obrany vede k nutnosti provádět zároveň s přípravou evakuačních opatření i výstavbu krytů. V tomto směru jsou intenzivní práce prováděné např. v západním Německu a Spojených státech, kde v roce 1967 budou vystavěny úkryty proti radioaktivnímu zamoření v počtu pro

270 milionů lidí. Výstavba takových úkrytů má význam ve středních a malých městech, kde je nebezpečí napadení menší. Zvláštní význam v československé republice má právě tento způsob ochrany poněvadž nevede ke zhoršení evakuačních možností. Zabezpečení výstavby takových úkrytů je třeba uvažovat zejména při výstavbě nových měst. S úkryty těžkého typu pro potřeby obyvatelstva nelze počítat z důvodů ekonomických.

Kromě uvedených otázek ochrany obyvatelstva je třeba v republice počítat s použitím opatření pro likvidaci následků hromadného zasažení obyvatelstva a zamoření terénu. Zvláštní pozornost je třeba věnovat zejména uvědomovací službě. Při tom je nutné obrátit pozornost na technické zabezpečení této služby v rajonech předpokládaného použití bariér radioaktivního zamoření. Dosažení včasnosti uvědomování bude velmi obtížné. Signál musí dojít k jednotlivcům v průběhu 10 - 15 minut, čítaje v to i dobu předběžného zhodnocení radiální situace.

I záchranné práce je třeba uvažovat s hlediska jejich důležitosti a složitosti. Je třeba zde řešit vytváření stálých řídicích orgánů, speciálních útvarů a materiálního zabezpečení. Všechny orgány a materiál je nutno soustředit mimo objekty pravděpodobného napadení a zabezpečit tak jejich životnost i při použití nepřítelem jaderných prostředků megatonové ráže.

Jako závěr k otázkám přípravy obyvatelstva je třeba podtrhnout její důležitost u prvosledového státu. Je třeba řešit speciální otázky politické, ideologické a organizačního rázu, k jejichž plnění má naše společenské zřízení velké přednosti. Velký význam bude mít v československé republice přijetí některých opatření v údobí narůstání nebezpečí napadení a před mobilizací ozbrojených sil, např. provedení evaluace dětí, nemocných,

speciálních zařízení, včasného uvědomění, rozmístění materiálních prostředků a zabezpečení normální funkce dopravy. V řešení otázek civilní obrany se musí účastnit značná část obyvatelstva, hlavní úlohu zde hraje individuální příprava a zejména znalost úkolů ochrany před prostředky hromadného ničení.

Problémy civilní obrany v podmínkách prvosledového státu a k zabezpečení operativní velnosti ozbrojených sil jsou dosud nedostatečně propracovány a je třeba jim věnovat náležitou pozornost.

ZÁVĚR

V práci nebylo možné zkoumat všechny otázky spojené s vlivem soudobé strategické operace na přípravu prvosledového státu. Z rozboru charakteristických rysů a podmínek vedení strategické operace na západoevropském strategickém směru vyplývají následující hlavní závěry pro přípravu ozbrojených sil, ekonomiku a obyvatelstvo. Cíle a rozsah výstavby a přípravy ozbrojených sil socialistického státu, členu koalice států Varšavské smlouvy se určují potřebami celé koalice a jsou podmíněny ekonomickými možnostmi státu. Bez jasného chápání politických a strategických cílů koalice není možné správně určit hlavní směry výstavby a přípravy ozbrojených sil jednotlivých států a jejich úlohu ve strategické operaci.

Ozbrojené síly prvosledového státu se účastní ve strategické operaci na základě jednotného plánu vedení ozbrojeného zápasu koalice na evropském válčišti. V souhlase s tím se nacházejí ve vysokém stupni bojové pohotovosti. Jejich úspěšné nasazení vyžaduje splnění následujících předpokladů a závěrů:

a/ při přípravě pozemních vojsk:

- svazky a útvary určené ke krytu státní hranice musí být v plné bojové pohotovosti a mít na plných stavech nejenom bojové ale i týlové útvary,

- předsunuté odřady těchto svazků musí být dislokovány v blízkosti státní hranice a v součinnosti s pohraničními vojsky plnit aktivní úkoly s cílem zmocnit se pohraničních přechodů a zmařit pokusy nepřítele organizovaně použít operačně-taktických jaderných zbraní v příhraničním pásmu do hloubky 50 km,

- útvary svazků určené k plnění bližších úkolů armád musí být v plné bojové pohotovosti, jejich doba pohotovosti by neměla být delší než 6 hodin a to zabezpečí jejich včasné přisunutí a zaujetí jimi plánovaných prostorů,

-svazky určené do druhých sledů armád musí mít lhůty pohotovosti maximálně 24 hodin, svazky vyčleněné do záloh maximálně dva dny; jejich těžkou techniku je účelné skladovat v západní části území, tak aby nebyly nutné jejich převozy na začátku války nebo při nebezpečí jejího rozpoutání,

- požadavku vysoké bojové pohotovosti je třeba přizpůsobit dislokaci vojsk,

- vysunout dopředu ženijní jednotky svazků - tak aby jim bylo umožněno překrytí státní hranice a ovládnutí pohraničních přechodů v součinnosti se vševojskovými jednotkami,

- vysunout dopředu svazky prvních sledů armád dislokovaných západně řek Labe a Vltava,

- svazky druhých sledů dislokovat v rajonech tak, aby byly zváženy důsledky provedení bariér radioaktivního zamoření nepřítelem.

b/ při zvyšování bojové pohotovosti vojsk PVO.

- k úspěšnému řešení úkolů v boji s nízko letícími cíli

zvýšit efektivnost radiotechnických vojsk,

- k zvýšení možnosti objevení vzdušného protivníka doplnit systém radiotechnických hlásek první linie radio-
likačními stanicemi na vrtulnicích,

- při řešení úkolů zabezpečování ozbrojených sil v první řadě vybavit vojska PVO technikou pro boj s nízkoletícími cíli,

- vycházející z pravděpodobnosti silných úderů nepřítele proti protiletadlovým raketovým vojskům vytvořit jejich silné zálohy,

- postavení protiletadlových raketových vojsk vybudovat s hlediska potřeby vedení bojové činnosti za podmínek dlouhodobého radioaktivního zamoření terénu,

c/ při zvyšování efektivnosti opatření pro mobilizaci druhů ozbrojených sil

- mobilizaci provádět podle teritoriálního principu v rámci jednotlivých krajů,

- zabezpečit všechny hlavní odbornosti v krajích a i dalších odbornosti s hlediska potřeb mobilizovaných svazků,

- mobilizační zásoby vyžadující velké převozy důsledně rozmisťovat v plánovaných prostorech rozvíjení svazků,

- vzhledem ke zranitelnosti železniční dopravy v průběhu prvních 2 - 3 dnů války plánovat mobilizační převozy s použitím převážně jenom automobilní techniky.,

d/ při přípravě území státu

- kvalitativně vylepšit silniční síť na západě státu a přizpůsobit ji potřebám vojsk,

- vyrovnat silniční síť s hlediska potřeby raketových vojsk, odstranit nízké mimoúrovňové přejezdy,

- vybudovat v západní části území důsledně objezdy s cílem

vyloučit zdržení vojsk v podmínkách možného napadení,

- všechny mosty na řekách Labe a Vltava zdvojit, připravit materiál k tomu již v mírové době a umístit jej tak aby nedošlo k jeho zatopení při vypouštění přehrad,

- vytvořit zásoby materiálu k radiolokačnímu maskování objektů,

- vycházejí z pravděpodobného zámyslu protivníka vtrhnout na některých směrech na naše území, připravit ženíjní zátarasy a nahromadit zásoby ženíjních prostředků v blízkosti státní hranice.

Charakter soudobé války v dosud neznámé míře ovlivňuje ekonomiku. To se projeví v nutnosti vynaložení mimořádného úsilí na ekonomické zabezpečení války. Charakter počátečního období války vede k nutnosti připravit ekonomiku ještě do zahájení války s cílem zabezpečit potřeby jak krátkodobé tak i dlouhodobé války. Současně s přípravou materiálně-technické základny zabezpečující vedení operací počátečního období je třeba připravit výchozí základnu pro rozvinutí válečné výroby pro případ sdlouhavé války. Hlavní pozornost při ekonomické přípravě je nutné věnovat rozvoji průmyslu, vytvoření surovinové základny a koordinaci ekonomického úsilí v rámci koalice.

Vycházejí ze zvláštností ekonomické struktury jsoucí k dispozici a specifiky prvosledového státu ve strategické operaci je nutné při přípravě ekonomiky dodržet toto:

- brát v úvahu velkou zranitelnost při její nové výstavbě, vyvarovat se její výstavby v blízkosti center majících vojenský a politický význam,

- všeobecně politické úkoly rozvoje průmyslu v zaostalých krajích řešit pomocí těch odvětví průmyslu, která nemají význam

pro zabezpečení ozbrojených sil v počátečním období války,

- strojírenství umisťovat v rajonech vytváření opravárenských základen pro potřeby prvního a dalších strategických sledů t.j. v západních a jihozápadních Čechách a na střední Moravě,

- pokračovat v procesu unifikace nejenom bojové, ale i pomocné techniky, zejména při vytváření nových odvětví průmyslu,

- při vytváření státních rezerv brát v úvahu nutnost nahromadění zásob i pro případ zdlouhavé války a pro materiálně-technické zabezpečení dalších strategických sledů,

- při hromadění zásob potravin brát v úvahu pravděpodobnost vytvoření velkých pásem radioaktivního zamoření a proto soustředit je ve východní části státu,

- ke zlepšení podmínek práce dopravy v perspektivním plánu rozvoje dopravy počítat s výstavbou 1 - 2 železničních a silničních tahů typu magistrál na jihu státu,

- za úkol prvořadého významu považovat využívání objížděk zranitelných uzlů na stávajících tratích a zabezpečit možnosti manévru oboustranně řek Vltava a Labe.

Soudobá válka a její ničivý ráz mají vliv nejenom na ozbrojené síly a ekonomiku, ale i na přípravu obyvatelstva a civilní obranu. Ve spojitosti s tím je nutné cílevědomě připravovat všechno obyvatelstvo státu. Přípravu je nutno provádět v jednotě politických, ideologických a organizačních opatření. Při tom je třeba obrátit pozornost na řešení následujících otázek:

- vycházejí z pravděpodobnosti překvapivého napadení podstatně omezit růst velkých měst,

- proces evaluace z důvodů cvičných provádět s veškerým obyvatelstvem - i za cenu některých nepříznivých morálních důsledků,

- k zabezpečení řešení těchto úkolů nedopustit mobilizaci

dopravních prostředků z velkých měst pro potřeby ozbrojených sil, vytvořit zálohy těchto prostředků mimo města,

- materiálně zabezpečit podmínky pro život obyvatelstva v rajonech evakuace a jejich ochranu před radioaktivním zamořením,

- za účelem individuální připravenosti obyvatelstva pokračovat v systematickém výcviku všeho obyvatelstva ve znalostech používání prostředků individuální ochrany,

- vycházejí z možnosti dezorganizace v týlu, která může vést k podstatnému snížení úrovně plnění bojových úkolů ozbrojenými silami těsně koordinovat opatření ozbrojených sil a civilní obrany,

- s uvážením možnosti, že nepřítel může používat ve velkém rozsahu diverzní činnosti, orientovat civilní obranu na plnění aktivních úkolů k zabezpečení operační svobody ozbrojených sil.

Z uvedených závěrů vyplývá, že příprava k válce v soudobých podmínkách se musí provádět v různých směrech státní aktivity. Při tom je nutno brát v úvahu, že se připravenosti ozbrojených sil nedosáhne automaticky s rozvojem ekonomiky a že rozhodující úlohu zde hraje cílevědomá, dlouhodobá organizační práce. Výsledkem všestranné přípravy státu k válce musí být vytvoření podmínek a možností v kterémkoli okamžiku se postavit protivníkovi na odpor, nanést mu zdrcující úder a případně i vést zdoluhavou válku - až do konečného vítězství.

PŘEHLED LITERATURY

1. Sovětská vojenská strategie. VAGŠ SSSR. 1964 a 1965.
2. Příprava ozbroj. sil k válce. " "
3. Sborník prací VAGŠ " 1964.
4. Kurs operačního umění. " "
5. Vojenská strategie. Sokolovský. Voj. vydav. SSSR. 1963.
6. Zmaření nenadálého útoku. Radzievský. VAGŠ. 1963.
7. Strat. operace v poč. období války. Lomov. VAGŠ. 1963
8. Voj. věda o zákonitostech ozbr. zápasu. Lomov. Voj. mysl 1965
9. První úder. Sbytov. 1964.
10. Strategické teorie nepřítelů. Milštejn.
11. Revoluce ve vojenství. Sbytov.
12. O narůstání strategického úsilí. Dželauchov. Voj. mysl 1964
13. Strat. charakteristika evropského válčiště. Broněvský
14. Strategie a ekonomika. Lagutin. Voj. vydav. 1961.
15. Strategie a ekonomika. Dželauchov.
16. Voj. potenciál státu. Krasilnikov. Voj. mysl. 1960.
17. Ekon. a mor.-polit. zdroje moci státu. Tkačenko. 1964.
18. Někt. otázky morálně-polit. přípravy války. Morozov. 1965.
19. Československo. Matgojský. Voj. mysl. 1964.
20. Československo. Strategický sborník. 1963.
21. Přednášky z oblasti voj. strategie. VAGŠ 1964
22. Nespolehlivá strategie. Taylor. Překlad z amerického. 1961.
23. Strategie ve válce jad. zbraní. " "
24. Voj. ekonomika v jaderném věku. " . 1964.

ZÁVĚREČNÁ POZNÁMKA AUTORA.

Práce "Strategické rysy vedení ozbrojeného zápasu na evropském válčišti a jejich vliv na přípravu státu" byla psána v letech 1965 - 1966. Vycházeno bylo při tom, jak vidno z přehledu literatury, především z prací sovětských vojenských teoretiků. Některá, v práci uváděná tvrzení, se opírají o tehdy veřejně dostupné materiály, především týkající se Československa, a o názory amerických autorů na vedení války za existence jaderných zbraní.

V práci není obsažen skutečný stav příprav československé republiky šedesátých let. Vše uvedené je odvozeno z tehdy obecně platných názorů na vedení války.

V letech 1966 až 1967 jsem na práci dále pokračoval. Mým cílem bylo zpřesnit závěry a přiblížit je skutečnosti, tak aby se staly reálným východiskem pro diskusi o strategické problematice vojenství Československa. Především proto, že strategická tematika nebyla tehdy, aš na čestnou výjimku, kterou představovala tehdy zasvěcená práce "Vojenská strategie" od genpor. V. Vitanovského (teprve v současnosti připravovaná k vydání) předmětem zájmu československé vojenské teorie. Důvody jsou známy a důsledky jsou citelné dodnes.

Práce měla tehdy být doložena přílohami dokazujícími či podparujícími statisticky a pod. Toto vše, co mohlo dát práci větší průkaznost, již neexistuje - bylo skartováno a dnes již nelze znovu zpracovat.

Je možno uvažovat nad významem dnes předkládané práce v její nynější podobě. Nemůže již být tehdy zamýšleným

východiskem pro diskusi - může však sloužit jako materiál ukazující na některé otázky přípravy státu, které by neměly být pominuty - i za dnešních, zcela jiných podmínek a v procesu formulace vlastní doktríny a československé vojenské strategie.

Do jisté míry má práce význam i jako svědectví - naší tehdejší úplné podřízenosti vojenské teorii a praxi SSSR, jeho politice a ideologii a zároveň jako svědectví o osudovém nebezpečí pro naši národní existenci - pokud by byly realizovány principy útočné strategické operace na našem území.

Záměr obohatit práci a předložit k obhajobě v roce 1968 nemohl jsem již dovést do konce. Jako tisíce dalších důstojníků musel jsem tehdy armádu v důsledku politické perzekuce opustit.

J. V.

OBSAH	Strana
Úvod	2
HLAVA I. Strategické rysy ozbroj.zápasu	3
Místo a úloha evropského válčiště	3
Názory a příprava nepřítele	4
Hlavní obsah počátečního období války	6
Strategická útočná operace	7
HLAVA II. Příprava ozbrojených sil a státu	11
Všeob. směr a zvláštnosti přípravy ozbrojených sil	11
Hlavní rysy výstavby ozbrojených sil	15
Soustředění a rozvinování ozbrojených sil	16
Mobilizace ozbrojených sil	18
Bojová pohotovost	20
Požadavky na FVO	21
Příprava území státu	23
HLAVA III. Příprava ekonomiky	25
Vzájemná závislost	25
Problémy průmyslu	27
Doprava	30
Vytváření zásob	31
Ochrana ekonomiky	32
Hlava IV. Příprava obyvatelstva a civilní obrana	35
Vliv jaderné války na obyvatelstvo	35
Politická a ideologická práce	36
Civilní obrana	37
ZÁVĚR	41
Přehled literatury	47
Závěrečná poznámka autora	48

